

מסורת הש"ס

א) עיין ירושל' יומא ספ"ה ופ"ו ה"י, ג) [עירובין פג. ושי"ג], א) לקמן קט'; מנחות י"ב, ג) [לקמן ק"ז:]; ד) [יומא ב.]; קמן קט'; ושם אהא א"עזר ובצ"ש גב' ברש"י, ו) [מנחות טו. כל הענין], ז) יומא גז. ה) ע"ל כ"ה, ט) [נ"ס ד"ה כגון].

מוסף רש"י

ארבעים ושלש של יום הבפורים. מ' האות הפך דבין הדנים אחת לתעלה ושבע למטה, וז' דשעיר הרי ט"ו ונגדו דביכל דלמחרין כחמ' יומא (נגז') הרי ל"ב, וז' דקדקתא תמנא הענימי הרי ל"ו, ח' דע טהרי עז אהו מונח כסדרה הפך דשעיר, וכן מערבין ביחד הרי מ"ג, וקסבר מערבין דס דר ושעיר קודם מתן קדושתו: ואחד עשר של פך כחן משיח. ו' האות נ"ה כפירוש ד' מנחת דמנח דכרמי תירקא, וכן פר העלם דגב: וחיובין עילוי ברת. האלוכ מבני הפך (מנחות טז). הקומץ. דמנחת שרלל: והלבושה רבו'. הן קתמנין לקמן קט': עיי"ש בפירש"י: ומנחת נסכים. מנחה שהתמיד כחן דלויא נקמנת אלא טלה לליל, דכתיב (ויקרא ו') וכל מנחת כחן כליל תהיה: ומנחת כחן משיח. כתיב כחן גדול נמי כתיב כל כליל מקטיר: ומנחת נסכים. נמי כליל היא (שם י"ב). ומודה ר' אליעזר בדמים. אפילו נחמא תנאיתא העניוית, דהא צפנים אס נשפר הדס אחר שבע מנחה אחת והתאס קין דיהא ונחמא פר אחר ומתחיל מתקוס שפסק (לקמן ק:). ממקורש שפסק, ואפילו לא נגמרה אותה כפרה, און צריך לחזור וליתן מה שנתן

^[...]

שיטה מקובצת

אלה ס' וזה"כ. כל זה נשטות הקונטרס, ודומק דכל ז' מהמקור, ועוד קשה מה שפי' לגבי אה דפריך והא מדקמינ לפיכ ס', לפי' סה זו לשהא כלל אה מדקמינ לפיכ ס' כיון וזאן הקושיא י' אס משאל מתקא כפיה' לקן גראה כחז שטאה פירושאס אחרת ומנח דקמי פסול ואין זו ברת קאי, ומסביל קאי פריך דמשעת פסול ולא ברת, ומזה קא מחדרי למיפדן והא מדקמינ לפיכ ס', וה"ה ויהי מ"ז למימר דמקמי לפיגול, והא מדקמינ לפיכ אס נתן סוכן כל האלות מתקן שאלה טלה מתקא [ואפי' שאלה טלה מתקא אלא אחת אפי' פסול דלא סיפר, דטקן פסול ולא סיפר. אהת מתי משעת, הא אס נתן גס אותה אחת מתקא כמו הראשונה אין כפר ויכפר, מכלל דהא מתקמינ לפיכ, כ"ש אס נתן אה אחת אהת מתקא לפיגול דרבינ אמר רבי'ז, והשתא ניחא דלס' נתן חתמא חותה אחת מתקא דרבינ להשעיה איז כפר, דאי טען לפיגול דקדקמתה דרבינ לאחמי כרבנן, כ"ש אס נתן אה אחת אהת מתקא לפיגול דהוי פסול ולא סיפר. ע"כ האעת פירוש, וקשה מאי הקשה מדקמינ לפיכ ס', מנח דהאי לפיכ אפסול קאי דר' קושאן קן, דלמא האי לפיכ לאו משום פסול נקטיה אלא אפין זו ברת קאי ויחא שפיר לפיכ שסבין מעכבית אפי' אחת אס נתן סוכן מתקון לפיגול ואחת טלה מתקא בשקויה און זו ברת, משום דלמא כרבנן דאין מפגילן בחצי מתיר ס' אס [נתן] (ה"ה טקן) גס אותה אחת מתקא לפיגול כמו הראשונות מיפין עליה ברת, וליכא למימר משום דר' חרדש [בתאי דרדיקין] הא אס נתן גס אותה אחת ס' מה קמ"ל, [דהאן] גס י' קאי לענין פסול לילא מידוח הלא, אלא אה גופיה גא ליתן טעם אחא דמתן

אבל **דמים הפנימים** כגון **ארבעים** ו**שש** של **יום הכיפורים**. אחת למעלה ושבע למטה על צין הצדים מדס הפך וכנגדן מדס השעיר הרי ט"ו וכנגדן על הפרכת הרי ל"ב וארבע על קרנות מזבח הפנימי משימס כאחד מעורבין ” כדכתיב (ויקנ') ”**ולקח**” מדס הפך ומדס השעיר (ויקרא טו) שיהו מעורבין הרי ל"ו ושבע הזאות על טהרו הרי מ"ג ה': **פיגול** **צין בראשונה**. במתנות שלפני ולפנים: **צין בשניה**. על הפרכת: **צין בשלישית**. על מזבח הזהב: **קסני מיהס צין בשני**. דמשמע לא בראשונה: **ופלוג** ו**קאמר** ר"מ **פיגול** ואין כאן משוס דעת ראשונה אלא דקסבר מפגלין בחצי מתיר ומיוצאת דר"ל: כגון **שפיגול בשמיטה**. הא דקאמר ר"מ **פיגול בשניה** פיגול כגון שנשפך הדס לאחר שגמר מתנות שצפנים וקי"ל בקרבן יומא (דף ק). יציא אחר ויתחיל בביכל וכשחטת את השני פיגול בשמיטתו וקאמר ר"מ דההוא פך הוי **פיגול שהרי פיגול** זו בעבודה שלמה ה': **רבי אליעזר היא**. דאפילו בהעלאת חוץ פוטור ה' **בשני** מתירין אלמא לאו עבודה היא כלל עד שיגמור כל העבודה ואע"ג דהקטרת כוית הוה הקטרה דקדמני התם וכוון שהקריבן צפנים ופיר מהן כוית והקריבו בחוץ חיוב אפילו לר' אליעזר מניה היכא דלא גמר עבודה הוא לא חשיב לה לחיובי עליה בחוץ ה' ה"י אע"ג דשמיטה עבודה שלמה היא כיון שאין העבודה נגמרה ה' **בשעיר** ” זה לצדו שאינו בא אלא להשלים ועבודה אחת היא שנעשית נסחים ושלס שמיטות און השמיטה נחשבות ” לפגול: **ואמר רבא**. לקמן בפ' השוחט (דף ק"י):

דקמני הורק מקלַת דמיס בחוץ חיוב ולא פליג רבי אליעזר ואמר רבא עלה בגמרא מודה רבי אליעזר בדמים שאס נותן ה' במתנה אחת מחטאות הפנימיות חוץ לעזרה חיוב ואע"פ שכולן עבודה אחת הן לעבד ואיכא למימר דאין כאן אלא חצי העבודה דומיא דקומץ או לצונה חיוב הואיל וכנגדה לפני ולפנים מתקבלת היא שאס נתן מנחה אחת צפנים ונשפך הדס מציא דס אחר ומתחיל מתקוס שפסק לר' אליעזר: **דסתן ר' אליעזר ור' שמעון**. פליגי אתנא קמא דלמר נתן מקלַת מתנות שצפנים ונשפך הדס יציא דס אחר ויתחיל בתחילה הואיל ולא גמר אותה כפרה ר' אליעזר ור' שמעון [אומרין] כו' אלמא עבודה היא ואי פיגול לחיוב חוץ קא מרמינ לא מיבעיא דשמיטה דהוה פיגול אלא אפילו פיגול במתנה אחת לר' אליעזר פיגול היא: **אלא אמר רבא**. לעולם בשפיגול באזאות ודקאי לך קמני פיגול בשניה או בשלישית וקס"ד דבראשונה שתק וקאמר ר' מאיר פיגול ה' הוא דהכא בחצי עסקינן כגון שפיגול בראשונה ושחק בשניה וחזר ופיגול בשלישית ולעולם טעמא דר"מ משוס דקסבר שחיקה השניה על דעת מחשבה הראשונה נעשית כר"ל: ה"ג **מה"ד אמרינן** אי ס"ד **כל העושה על דעת הראשונה עושה מיהדר פיגולו בשלישים** **למה** **לי קמ"ל**. כלומר והאי דנקט חזר ופיגול בשלישית רבותא אשמעינן דאע"ג דחזר ופיגול בשלישית **אמרינן דשחיקה** ” שניה נמי על דעת מחשבה קמייתא יהבה: **דמהו דתימא אי**. על דעת ראשונה הואי שחיקה שניה אמאי לא בעד נמי שלישית דשחיקה: **קמ"ל**. דלא אמרינן הכי. וגירסא אחרת צפנים (ואי אמרינן ה' אי ס"ד כו' לא שייך למיגרס הכא הכי דאס מהדרין לתרואה אליצא דריש דלמר טעם דר"מ מנחא דעת ראשונה הוא ואס תלמר האי אס ה' ס"ד אליצא דרבנן נקט למימר טעמא דרבנן משוס הכי הוא לאו מילתא הוא דהא לריש לקיש אליצא (דרב) ה' אפילו לא חזר ופיגול בשלישית לית להו לרבנן על דעת ראשונה עושה ובמנחות (דף טז.) הוא דגרסינן לה הכי דהתם לרב אומינאנה מהא מתני' דאוקי פלוגמתייהו בנותן ראשונה דשחיקה ושניה במחשבה ובמפגלים בחצי מתיר פליגי אבל בנותן ראשונה במחשבה ושניה דשחיקה אפילו רבנן מודו דפיגול דלמרנין על דעת ראשונה עשה ואומינאנה מהא דקמני צין בראשונה ומשמע לא בשניה וקאמרי רבנן לא פיגול ושני רבא אליציהו ה' כגון שחזר ופיגול בשלישית דלמרנין אי ס"ד על דעת ראשונה: **אלא אמר רב אשי כו' בהא נמי גרס מהו דתימא ה' אי ס"ד כו' קמ"ל**. וגירסא צפנים ר' דלא גרסינן מהו דתימא במנחות (שס) איחא ולא שייך למיגרס הכא הכי: **אלא אמר רב אשי כגון שפיגול**. והוציא פיגול בשפמיו בראשונה ובשניה ובשלישית וצרכיטת ה' לא פיגול דקדמני בהדיא ה' צין בראשונה כו' ולא קמני רציטית וצאהות של טיהרו שחק ולעולם טעמא דר"מ משום ה' דעת ראשונה הוא ורבותא אשמעינן דאע"פ שלס שתק אלא צוה אמרינן על דעת ראשונה עשהה דהוי דתימא אי ס"ד על דעת הראשונה עושה למה לא שתק בשניה ובשלישית ויעשה על דעת ראשונה קא משמע על דלא אמרינן הכי. ועוד לא גרסינן:

בית שמאי פרק רביעי זבחים

מב.

בגוץ **שפיגל** בשחיטה דהוי מתיר אחד. פירש רצינו שמואל צשעת שחיטה חישב ע"מ ליתן מתנות שצפנים חוץ לזמנו או מתנות ההיכל או מתנות דמזבח והיינו פיגול צין בראשונה צין בשניה צין בשלישית כמו שחטו שלמים ע"מ לזרוק חוץ לזמנו או ע"מ להקטיר גרידא דהוי פיגול לכ"ע ה' כיון דכל השחיטה הוא צפיגול [ופריך] א"ה מאי טעמא דרבנן דאפילו לשפוך שירים למחר קיימא לן (לקמן דף מד:) דהוי פיגול מאן ה' חכמים ר' אליעזר ר' אליעזר הא' ציגול דלר' אליעזר לא מייחב ה' במתנה אחת בחוץ הכי נמי אי פיגול לא הוי פיגול ה' ומיהו לא יתכן לפרש כן דלפירוש זה אי אפשר לישב כלל צמה דברים אמורים בדמים הנתנין על המזבח ה' ופירוש הקונטרס עיקר: **מאן חכמים רבי אליעזר היא**. ואמרינן ה' דעבי עבודה טפי לפיגול דיימא כמ"ד דמחייב לא הוי דהא מחייב כוית קומץ בחוץ ואילו פיגול אפילו בקומץ שלס לא הוי פיגול אס לא פיגול בלצונה ומדרבי אליעזר לחודיה מיימי ראיס (דפוטרי) גבי חוץ כ"ש דלא הוי פיגול ולמאי דמסיק דמודה ר' אליעזר בדמים לא כמו שפי' בקונטרס דמחייב במקלַת דאין זה ראיס בחוץ מכלל דהוי פיגול דאין זה ראיס כדפרישית ולא אחי אלא לדחות הא דשנינו הא מני רבי אליעזר היא: **בגוץ** **שפיגל** **בראשונה** **ובשניה** **ובשלישית**. פירש בקונטרס וצרכיטת לא פיגול וקשה רציטת מאן דכר שמיא וצפ' שני דמנחות (דף טז.) ה' פ"י בקונטרס שפיגול בראשונה ובשניה ושחק בשלישית וא"כ קשיא מירי שתק קמני דאדקאי לעיל ושמא לעיל דשתק צלמנעית הוה ליה לפרושי טפי כיון דבראשונה ושלישית במחשבה ושניה

בשחיקה ולהאי פירושא חשיב כל האות דמזבח הזהב אחת שבע דטהרו וארבע דקרנות וכן משמע בפרק הוציאו לו (יומא דף סא.) דמיא וכפר את ה' הקודש זו לפני ולפנים ואת אהל מועד זה היכל ואת המזבח משמעו ולא קמני כלל עד טהרו משמע דחשיב דמזבח כפרה ה' אחת דקאמר ה' מיכן אמרו עד גמר מתנות שצביכל ונשפך הדס יציא אחר ויתחיל ה' בתחילה אבל לא קמני גמר לקרנות ונשפך הדס שיציא אחריו ויתחיל בטהרו ה' דכולהו חשיבי כאחת וקשה דלקמן [קאמר] משכמת לה דב' פריס וד' שעירים פירוש חד אהאזות דצין הצדים וחד אהאזות דפרכת וחד אהאזות דקרנות וחד אטטירו אלמא לאו חשיבי כחדא האזות דקרנות ודטהרו ושמא פר רביעי דלקמן לאו משוס דעל טהרו אלא כצירא ליה דשירים מעכבין והוי חד צבייל שירים ולפירוש זה נוכל לגרוס ה' כגון שפיגול בראשונה ובשניה ובשלישית וכן בספר רבנו גרשום כאן וצחקינן וזוטא (מנחות דף טז.) חשיב חצי מתיר משוס דאיכא עדיין שירים דמעכבי וא"ת והא בעל כרחין סבר האי תנא שירייס לא מעכבי מדלא חשיב אלא מ"ג דההוא דסבר שירייס מעכבי חשיב חדא טפי דמנוכה בסמוך וי"ל דאע"ג דשירייס מעכבי לא חשיב האי תנא אלא האזות:

דתימא אי. על דעת ראשונה הואי שחיקה שניה אמאי לא בעד נמי שלישית דשחיקה: **קמ"ל**. דלא אמרינן הכי. וגירסא אחרת צפנים (ואי אמרינן ה' אי ס"ד כו' לא שייך למיגרס הכא הכי דאס מהדרין לתרואה אליצא דריש דלמר טעם דר"מ מנחא דעת ראשונה הוא ואס תלמר האי אס ה' ס"ד אליצא דרבנן נקט למימר טעמא דרבנן משוס הכי הוא לאו מילתא הוא דהא לריש לקיש אליצא (דרב) ה' אפילו לא חזר ופיגול בשלישית לית להו לרבנן על דעת ראשונה עושה ובמנחות (דף טז.) הוא דגרסינן לה הכי דהתם לרב אומינאנה מהא מתני' דאוקי פלוגמתייהו בנותן ראשונה דשחיקה ושניה במחשבה ובמפגלים בחצי מתיר פליגי אבל בנותן ראשונה במחשבה ושניה דשחיקה אפילו רבנן מודו דפיגול דלמרנין על דעת ראשונה עשה ואומינאנה מהא דקמני צין בראשונה ומשמע לא בשניה וקאמרי רבנן לא פיגול ושני רבא אליציהו ה' כגון שחזר ופיגול בשלישית דלמרנין אי ס"ד על דעת ראשונה: **אלא אמר רב אשי כו' בהא נמי גרס מהו דתימא ה' אי ס"ד כו' קמ"ל**. וגירסא צפנים ר' דלא גרסינן מהו דתימא במנחות (שס) איחא ולא שייך למיגרס הכא הכי: **אלא אמר רב אשי כגון שפיגול**. והוציא פיגול בשפמיו בראשונה ובשניה ובשלישית וצרכיטת ה' לא פיגול דקדמני בהדיא ה' צין בראשונה כו' ולא קמני רציטית וצאהות של טיהרו שחק ולעולם טעמא דר"מ משום ה' דעת ראשונה הוא ורבותא אשמעינן דאע"פ שלס שתק אלא צוה אמרינן על דעת ראשונה עשהה דהוי דתימא אי ס"ד על דעת הראשונה עושה למה לא שתק בשניה ובשלישית ויעשה על דעת ראשונה קא משמע על דלא אמרינן הכי. ועוד לא גרסינן:

מוס' לעיל ב' ע"א [ד"ה כל בטרופי. ודף ד' ע"ב ד"ה ממחשבה:] תר"ח"ה והא תנא (בטרופי.) ויש למתוס ס' ע"י מוס' מנחות דף ג' ע"ב ע"ה ד"ה

פר העלם: ע"כ ממעוד קודם

בגוץ שפיגל בשחיטה. מה שפיה מתחיל בתחילה הביכל לכן פי' כך שלס היה מתחיל בתחילה, פר קמא כמאן דליתיה דמי ולמה הוכיז ראשונה ושניה ושלשית. ומיהו קשה לפי' הקונטרס שפי' פיגול בשמיטה דפר, שהרי פיגול בראשון משמע דפיגול באהות ולא בשמיטה. ועוד מאי קממי לקומץ אשני קומץ דמישטו מעכב רובו אבל כל שחיטה ושחיטה הוי דבר בפני עצמו. ופרש"ים פיגול בשמיטה על מנת שיה זמנ הראשונה או שהיה למחר דהוי ליה משגל בעסק שלם וה"ה את מני ר"א הא דפטר ה' בקומץ בחוץ עד שהקטיר את סוכן משוס דמישטו מעכב אלא ויכח אס שייג בעסק מתיר שלם כמו בקמלה ע"מ להקטיר כוית מן הקומץ דלא פיגול עד שימשכו בסוכן ומיימי הרי"ם ראיס במנחות (דף י"ב) דמיימי מילתיה דר' אלעזר על משה דהקומץ ע"מ להקטיר כוית חוץ למזן וקאמר דלר' אלעזר לא פיגול עד שיפגל בסוכן, וה"ה במחשב ע"מ לחזק חוץ מן הדמים למחר דאין זה

פיגול כיון דמעכבית זו את זו ואי לא דחשיב (בהר) (ובסולא) לא מתיא מחשבה:

כד א מיי' פטין מהל' פספ"מ הלכה ו' [נדל"ל פיי' הל"א והלכה צ:]**כה** ב מיי' פייט מהל' מעה"ק הלכה ח ט':**כו** ג מיי' פ"ה מהל' עזרות יוה"כ הלכה ה' ובמ"ק דפגני עליה שס':

שנינו נוסחאות

א) מיתות אמר רבא ל"ל למקור, דהא רבא קאמר ומודה ר"א בדמים (ז"ח:); ב) צ"ל אליעזר. וכן בכל העמוד בגמ' רש"י ומוס' (ש"ס.), והוא ר"א בן שמע (מנחות:); ג) מה"ד אמרינן אי (ש"ס:); ד) הוא עושה (י"ש"ס.), שיגמרו כל העבודה: ה) חן כאן מקור דיבור ואחד שער של פר כהן משיח כ"ו. היינו ו' האותה שעל הפרכת וד' על קרנות מזבח ההוב הס"ל (ש"ס:); ו) צ"ל נוסף ולהכי פריי' נשפך דאם לא נשפך למה יציא אחר (שפכ"ס:); ז) פוטרי בחצי מתיר לל"ל (י"ש"ס וצ"ח:); ח) בש"מ נוסף עד צ"ל דלר' אליעזר (ז"ח:); ט) נגמרת (במח"ז ד"ה:); י) ס"א כפר (ש"ס:); י"א) חשברה (ש"ס:); י"ב) נתן מנחה לל"ל (י"ש"ס:); י"ג) פיגול. לא היא דהבא לל"ל (ש"ס:); י"ד) צ"ל דשחיקת (י"ב"ש:); י"ה) צ"ל דאמרינן (ש"ס:); י"ו) צ"ל אי (י"ש"ס:); י"ז) צ"ל דרבנן (צ"ס, ובי"ה בבמח"ז:); י"ח) אליבא דרב לל"ל (ש"ס:); י"ט) דהמא אמרינן אי (י"ש"ס:); כ) ס"א וברביעית דהיינו בהאזות שעל טטרו שתק ולעולם כו' והשאל ליתא (ב"ש:); וכע"ז (ש"ס:); כא) בהדיא פיגול (ש"ס:); כב) משום דעל דעת ראשונה הוא עושה ורבותא (ש"ס:); כג) צ"ל ומשני מאן עזר קאמר התם מכאן (ש"ס:); כד) מייחב בבזית אחד בחוץ הכי נמי לענין פיגול לא הוי כו' לל"ל (צ"ס:); כה) מכלאן עד סה"ד הוא תוספת (ש"ס:); כו) צ"ל מזבח הוריצון (ש"ס:); כז) גי' צ"ק ומקילון טפי לענין פיגול דהא אפילו למ"ד דהמחב אכזית קומץ בחוץ ואילו פיגול כו'. ר"ל ומדמנין פיגול לחוץ דתימא למ"ד חייב בבזית לא הוי דמי לפיגול דהא מייחב כוית קומץ כו' (גד"ו:); כח) את מקדש הקודש (ש"ס:); כט) ס"א מנחה (ש"ס:); ל) צ"ל עוד קאמר התם מכאן (ש"ס:); ל"א יעוד דקאמנו התם (גד"ו:); ל"ב ויתחיל בתנח המזבח נתן מקצת מתנות מזבח ונשפך הדס מביא אחר ויתחיל בתחילה, אבל כו' (ש"ס:); ל"ג בטהרו משמע דכולהו (ש"ס:); ל"ד לגרוס בבאן בגוץ כו' וכן כתוב בספר כ' וחדשיב חצי מתיר כו' לל"ל (ש"ס:); ל"ה דפטר גבי קומץ אס הקטיר כוית מוננו בחוץ עד שהקטיר כו' (גד"ו:);

שיטה מקובצת (המשך)

חוץ למקומו או שלא לשמו פסול ולא סיפר, אע"ג דגבי חילוניות סיפר דמתני' גירשא משוס דאין מעכבית כ' רי הראשונה [אלב] ההא גבי פטמו פסול ואי סיפר, ופריך מכלל ס' פי' סולא מתנות גס הראשונות חוץ למקומו ואלא לשמו הוי פיגול ומייבין עליו ברת, הא לא איירי כלל במחשבת חוץ למטו ואיכא ליתא פסול לחז ולשטון ואין זו ברת, ומשני איירי דמנא גירשא דלקט מיניה גבי חילוניות פיגול ומייבין עליו ברת גבי ראשונה חוץ למטו וטהיט חוץ למקומו דמקין להאי כנא דפנימיות, מנא נמי גבי פנימיות פסול ואין זו ברת אע"ג דנפסול הוי סוי' וכל החרו"ם רש"י ד"ה בגוץ כו' וב' מחשבה דקדשים מוציא בפה. ע"י מוס' מנחות דף ג' ע"ב ע"ה ד"ה